

BULVIŲ, DARŽOVIŲ, GRYBŲ, VAISIŲ IR UOGŲ RINKOS STATISTINIO TYRIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Bulvių, daržovių, grybų, vaisių ir uogų rinkos statistinio tyrimo metodikoje (toliau – Metodika) nustatomi bulvių, daržovių, grybų, vaisių ir uogų rinkos statistinio tyrimo (toliau – statistinis tyrimas) tikslai, išvardijami statistinį tyrimą reglamentuojantys teisės aktai, aprašomi statistinio tyrimo atlikimo metodai, apžvelgiamas statistinių duomenų surinkimas ir apdorojimas: statistinio tyrimo duomenų šaltiniai, surinkimo formos ir būdai, statistinių duomenų kokybės kontrolė, neatitiktųjų registravimas, jų apdorojimas ir koregavimas, statistinių rodiklių skaičiavimas ir rezultatų pateikimas naudotojams.

II SKYRIUS TIKSLAS

2. Statistinio tyrimo tikslas – rengti ir skelbti bulvių, daržovių, grybų, vaisių ir uogų supirkimo iš Lietuvos augintojų, importo iš trečiųjų šalių oficialiąją statistinę informaciją.

3. Pagrindiniai statistinės informacijos naudotojai yra Europos Komisija, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, žiniasklaida, verslo ir mokslo atstovai, Europos ir tarptautinės institucijos.

4. Tiriamasis laikotarpis ir (arba) periodiškumas – diena, savaitė, mėnuo.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS IR SUTRUMPINIMAI

5. Metodikoje naudojamos sąvokos:

5.1. **bulvių, daržovių, grybų, vaisių ir uogų augintojas** – ūkininkas ar kitas žemės ūkio veiklos subjektas, auginantis bulves, daržoves, grybus, vaisius ir uogas;

5.2. **bulvių, daržovių, grybų, vaisių ir uogų perdirbimo įmonė** – įmonė, kuri superka perdirbti bulves, daržoves, grybus, vaisius ir uogas;

įmonė – savo firmos vardą turintis ūkinis vienetas, įsteigtas įstatymų nustatyta tvarka tam tikrai komercinei ūkinei veiklai. Įmonę sudaro medžiaginių-daiktinių, finansinių ir nematerialių aktyvų, jos teisių ir pareigų kompleksas. Įmonė, kaip teisės subjektas (įmonininkas), gali turėti juridinio asmens teises arba veikti kaip fizinis asmuo;

5.3. nacionalinės kokybės bulvių, daržovių, vaisių ir uogų prekybos ir (ar) perdirbimo įmonė arba ūkis – sertifikavimo įstaigos sertifikuota įmonė arba ūkis, atitinkantis teisės aktų, reglamentuojančių pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų produktų gamybą, reikalavimus, kuris superka pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą užaugintas bulves, daržoves, vaisius ir uogas ir (ar) gamina bei parduoda jų produktus;

5.4. reprezentatyvioji rinka – Vilniaus rinka, kaip numatyta 2011 m. birželio 7 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 543/2011, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 taikymo vaisių bei daržovių ir perdirbtų vaisių bei daržovių sektoriuose taisyklės (XVII priedas).

6. Metodikoje naudojami sutrumpinimai:

6.1. **IDIS** – LŽŪMPRIS Interaktyvioji duomenų įvesties sistema (toliau – IDIS);

6.2. **LŽŪMPRIS** – Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinė sistema.

7. Kitos metodikoje naudojamos sąvokos apibrėžtos Taisyklėse (IV skyrius 8.5 punktas).

IV SKYRIUS

TEISINIS PAGRINDAS

8. Statistinį tyrimą reglamentuojantys teisės aktai:

8.1. 2017 m. kovo 13 d. Komisijos deleguotas reglamentas (ES) Nr. 891/2017, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1308/2013 papildomas nuostatomis dėl vaisių bei daržovių ir perdirbtų vaisių bei daržovių sektorių ir iš dalies keičiamas Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 543/2011;

8.2. 2017 m. balandžio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1185/2017, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) Nr. 1307/2013 ir (ES) Nr. 1308/2013 taikymo taisyklės dėl informacijos ir dokumentų teikimo Komisijai ir kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami keli Komisijos reglamentai;

8.3. 2019 m. spalio 1 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/1746, kuriuo iš dalies keičiamas įgyvendinimo reglamentas (ES) 2017/1185, kuriuo nustatomos

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) Nr. 1307/2013 ir (ES) Nr. 1308/2013 taikymo taisyklės dėl informacijos ir dokumentų teikimo Komisijai;

8.4.2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 848/2018 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007;

8.5.Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. sausio 23 d. įsakymas [Nr. 3D-39](#) „Dėl Duomenų apie bulves, daržoves, pievagrybius, vaisius ir uogas teikimo taisyklių patvirtinimo“;

9. Su tyrimu susijęs teisės aktas:

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymas Nr. 3D-156 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“.

V SKYRIUS

TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

10. Statistiniame tyrime taikomi šie klasifikatoriai, kurie skelbiami Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai:

10.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK, 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“;

10.2. Produktų, gaminių ir paslaugų klasifikatorius (PGPK);

10.3. Kombinuotoji nomenklatūra (KN).

VI SKYRIUS

TIRIAMOJI VISUMA, ELEMENTŲ APRĖPTIS, SKAIČIUOJAMI PARAMETRAI

11. Tiriamąją visumą sudaro:

11.1. Įmonės, kurios importuoja vaisius ir daržoves iš trečiųjų šalių;

11.2. Įmonės, kurios importuoja bananus;

11.3. Įmonės, kurios superka daržoves, grybus, bulves, vaisius ir uogas iš Lietuvos augintojų;

11.4. įmonės ir ūkiai, kurie superka ekologiškas ir nacionalinės kokybės bulves, daržoves, vaisius ir uogas iš Lietuvos augintojų ir (ar) perdirba jas bei parduoda jų produktus.

12. Tiriamųjų produktų aprėptis – daržovės, grybai, bulvės, vaisiai ir uogos, kurių sąrašą nustatė Europos Komisija ir kurie išvardyti Taisyklių prieduose.

13. Statistinio tyrimo geografinė aprėptis:

13.1. importuotų iš trečiųjų šalių vaisių ir daržovių statistinių duomenų surinkimas apima prekybos įmones, vykdančias šią veiklą reprezentatyviojoje rinkoje (Vilniuje);

13.2. bananų statistinių duomenų surinkimas apima prekybos įmones, vykdančias šią veiklą reprezentatyviojoje (Vilniuje) ar kitoje svarbioje rinkoje (Klaipėdoje);

13.3. daržovių, grybų, bulvių, vaisių ir uogų supirkimo iš Lietuvos augintojų statistinių duomenų surinkimas apima prekybos ir perdirbimo įmones, vykdančias šią veiklą visoje Lietuvos Respublikoje;

13.4. ekologiškų ir nacionalinės kokybės bulvių, daržovių, vaisių ir uogų prekybos ir perdirbimo statistinių duomenų surinkimas apima prekybos ir perdirbimo įmones ir ūkius, vykdančius šią veiklą visoje Lietuvos Respublikoje.

14. Skaičiuojami parametrai:

14.1. vaisių, daržovių ir bananų importo kiekiai ir kainos. Kiekiai pateikiami tonomis (t), kaina – eurai už 100 kilogramų (EUR/100 kg);

14.2. daržovių, grybų, bulvių, vaisių ir uogų supirkimo iš Lietuvos augintojų kiekiai ir vertė. Kiekiai pateikiami kilogramais (kg), vertė – eurai (EUR) (be PVM);

14.3. ekologiškų ir nacionalinės kokybės bulvių, daržovių, vaisių ir uogų supirkimo iš Lietuvos augintojų kiekiai ir vertė bei perdirbtų bulvių, daržovių, vaisių ir uogų gamybos ir pardavimo kiekiai ir pardavimo vertė. Kiekiai pateikiami nurodytais vienetais: kilogramais (kg) ar litrais (l), vertė – eurai (EUR) (be PVM).

VII SKYRIUS

TAIKOMI METODAI

15. Statistinis tyrimas atliekamas taikant šiuos metodus:

15.1. importuotų iš trečiųjų šalių vaisių ir daržovių duomenims surinkti taikomas tikslinės imties metodas, apimantis tik reprezentatyviają rinką. Įmonės įtraukiamos į sąrašą atsižvelgiant į jų geografinę padėtį ir vykdomą nustatyto pobūdžio veiklą;

15.2. geltonųjų bananų didmeninių pardavimo kainų duomenims surinkti taikomas tikslinės imties metodas, apimantis reprezentatyviają ir kitą svarbią rinką. Įmonės įtraukiamos į sąrašą atsižvelgiant į jų geografinę padėtį ir vykdomą nustatyto pobūdžio veiklą;

15.3. daržovių, grybų, bulvių, vaisių ir uogų supirkimo iš Lietuvos augintojų duomenims surinkti taikomas ištisinio tyrimo metodas;

15.4. ekologiškų ir nacionalinės kokybės bulvių, daržovių, vaisių ir uogų supirkimo iš Lietuvos augintojų ir jų produktų gamybos ir pardavimo duomenims surinkti taikomas ištisinio tyrimo metodas.

VIII SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS,

16. Statistinis tyrimas atliekamas duomenų teikėjams pildant statistinių ataskaitų formas, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. sausio 23 d. įsakymą Nr. 3D-39 „Dėl Duomenų apie bulves, daržoves, pievagrybius, vaisius ir uogas teikimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – taisyklės).

17. Vaisių ir daržovių didmeninės ir mažmeninės prekybos įmonės duomenis pateikia užpildydamos:

17.1. Vaisių ir daržovių, importuotų iš trečiųjų šalių, kasdieninės statistinės ataskaitos formą [BVDS-1](#). Praėjusios dienos (arba penktadienio–sekmadienio) duomenys pateikiami kiekvieną darbo dieną iki 10 val.;

17.2. Bananų pardavimo reprezentatyvioje rinkoje savaitės statistinę ataskaitos formą [BVDS-2](#). Praėjusios savaitės duomenys pateikiami kas savaitę iki antradienio 15 val.;

18. Bulvių, daržovių, grybų, vaisių ir uogų didmeninės ir mažmeninės prekybos bei perdirbimo įmonės duomenis pateikia užpildydamos Daržovių, grybų, bulvių, vaisių ir uogų supirkimo iš Lietuvos augintojų mėnesio statistinę ataskaitos formą [BVDS-3](#). Praėjusio mėnesio duomenys pateikiami kas mėnesį iki einamojo mėnesio 10 d.

19. Ekologiškų ir nacionalinės kokybės bulvių, daržovių, vaisių ir uogų prekybos ir / ar perdirbimo įmonės / ūkiai duomenis pateikia užpildydamos Ekologiškų ir nacionalinės kokybės bulvių, daržovių, vaisių ir uogų supirkimo ir jų produktų gamybos ir prekybos mėnesio statistinę ataskaitos formą [BVDS-4](#). Praėjusio mėnesio duomenys pateikiami kas mėnesį iki einamojo mėnesio 10 d.

20. Statistiniai duomenys duomenų tvarkytojui teikiami patvirtintose ataskaitų formose naudojant LŽŪMPRIŠ IDIS adresu https://is.vic.lt/pls/vris/ris_start.loginVesti.

Nesant techninių galimybių naudotis IDIS, duomenys teikiami el. p. vaisiai_darzoves@zudc.lt, eko@zudc.lt.

IX SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

21. Statistinių duomenų teikėjų teikiamų duomenų, rengiamos, teikiamos kitoms institucijoms ir skelbiamos statistinės informacijos kokybę užtikrinama vadovaujantis valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro (toliau – ŽŪIKVC) generalinio direktoriaus 2017 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 1V-54 „Dėl Statistinių duomenų Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai teikimo, patikros, tvarkymo, statistinės informacijos rengimo, teikimo Europos Komisijai, Eurostatui bei nacionalinėms institucijoms ir skelbimo procedūros aprašo tvirtinimo“ patvirtintu Statistinių duomenų Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai teikimo, patikros, tvarkymo, statistinės informacijos rengimo, teikimo Europos Komisijai, Eurostatui bei nacionalinėms institucijoms ir skelbimo procedūros aprašu, ŽŪIKVC generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 1V-91 „Dėl Oficialiosios statistinės informacijos rengimo rizikos vertinimo metodikos tvirtinimo“ patvirtinta Oficialiosios statistinės informacijos rengimo rizikos vertinimo metodika, ŽŪDC generalinio direktoriaus 2023 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. 1V-353 „Dėl Duomenų teikėjų, teikiančių duomenis Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai, patikros procedūros aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Duomenų teikėjų, teikiančių duomenis Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai, patikros procedūros aprašu.

22. Duomenų teikėjų pateiktų statistinių duomenų išsamumo ir patikimumo kontrolė yra atliekama duomenų tvarkytojo:

21.1. vykdant aritmetinę ir loginę duomenų įvedimo kontrolę bei naudojant IDIS įdiegtas automatizuotas priemones, tikrinamos aritmetinės klaidos ir loginis atitinkamų statistinių rodiklių ryšys;

21.2. naudojant IDIS įdiegtas automatizuotas priemones duomenų teikėjo pateikti statistiniai duomenys yra lyginami su ankstesnio laikotarpio duomenimis ir registruojamos išsiskiriančios reikšmės;

21.3. nustčius netikslumų komunikuojama su duomenų teikėju ir atliekama neatitiktųjų priežasčių analizė;

21.4. duomenų teikėjai pasikeitusius duomenis turi pateikti duomenų tvarkytojui taisyklėse nustatyta tvarka.

23. IDIS yra saugoma duomenų koregavimo istorija.

24. Duomenų įvedimo ir (ar) patikros metu nustatytas neatitiktis ir koregavimo veiksmus duomenų tvarkytojas registruoja Neatitiktį registravimo žurnale (Metodikos priedas).

25. Klaidos, pastebėtos paskelbtoje statistinėje informacijoje, nedelsiant ištaisomos ir apie jas informuojami vartotojai. Informacija leidiniuose koreguojama parengiant ir paskelbiant artimiausiam leidinio numerį atitinkamo turinio informacinį pranešimą su patikslinta statistine informacija.

X SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS IR ASMENS DUOMENŲ TVARKYMAS STATISTIKOS TIKSLAIS

26. Duomenų tvarkytojas užtikrina duomenų teikėjų teikiamų duomenų konfidencialumą ir vientisumą vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisės aktais, ŽŪDC įdiegtomis priemonėmis pagal integruotos vadybos sistemos reikalavimus, 2017 m. balandžio 20 d. Komisijos įgyvendinimo 6 reglamentu (ES) Nr. 1185/2017, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) Nr. 1307/2013 ir (ES) Nr. 1308/2013 taikymo taisyklės dėl informacijos ir dokumentų teikimo Komisijai ir kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami keli Komisijos reglamentai, ŽŪDC generalinio direktoriaus 2023 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. 1V-367 „Dėl Valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro informacijos saugumo politikos tvirtinimo“ ir kitais ŽŪDC dokumentais, reglamentuojančiais informacijos konfidencialumą ir vientisumą.

27. Duomenų tvarkytojas teisės aktų nustatyta tvarka privalo saugoti ir tvarkyti duomenų teikėjų apskaitą.

28. Duomenų teikėjai privalo tvarkyti ataskaitų apskaitą ir jas saugoti 3 metus duomenų teikėjo nustatytoje laikmenose.

29. Už duomenų teikėjo rengiamų ir duomenų tvarkytojui teikiamų statistinių ataskaitų apskaitos tvarkymą atsako duomenų teikėjo vadovas arba jo įgaliotas asmuo.

30. Asmens duomenys tvarkomi ir jų saugumas užtikrinamas vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

XI SKYRIUS

STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO FORMULĖS

31. Pagal duomenų teikėjų pateiktus statistinius duomenis apskaičiuojamos rodiklių reikšmės:

31.1. importuotų vaisių ir daržovių vidutinė svartinė importo kaina V_{jk} (EUR/100 kg) apskaičiuojama pagal atitinkamus daržovių ir vaisių pavadinimus ir jų kilmės šalį:

$$V_{jk} = \frac{D_1 \times I_1 + D_2 \times I_2 + \dots + D_n \times I_n}{D_1 + D_2 + \dots + D_n}$$

čia:

j – daržovės ir vaisiai pagal atitinkamus pavadinimus;

k – daržovės ir vaisiai pagal kilmės šalį;

I_1, I_2, I_n – importuotų daržovių ir vaisių kainos pagal atitinkamus daržovių ir vaisių pavadinimus (EUR/100 kg) ir kilmės šalį;

D_1, D_2, D_n – importuotų daržovių ir vaisių kiekiai pagal atitinkamus daržovių ir vaisių pavadinimus (t) ir kilmės šalį;

n – duomenų teikėjų skaičius (vnt.);

31.2. daržovių, grybų, bulvių, vaisių ir uogų, supirktų iš Lietuvos augintojų, vidutinė svartinė supirkimo kaina V_j (EUR/kg) apskaičiuojama pagal jų pavadinimus ir supirkimo paskirtį (maistui ar perdirbti):

$$V_j = \frac{K_1 + K_2 + \dots + K_n}{D_1 + D_2 + \dots + D_n}$$

čia:

j – bulvės, daržovės, grybai, vaisiai ir uogos pagal atitinkamus pavadinimus;

K_1, K_2, K_n – bulvių, daržovių, grybų, vaisių ir uogų vertės pagal atitinkamus pavadinimus (EUR);

D_1, D_2, D_n – bulvių, daržovių, grybų, vaisių ir uogų kiekiai pagal atitinkamus pavadinimus (kg);

n – duomenų teikėjų skaičius (vnt.).

XII SKYRIUS

NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

32. Statistinio tyrimo ataskaitoms pildyti yra naudojama IDIS programinė įranga.

33. Duomenys analizuojami ir statistinė informacija rengiama naudojant „MS Excel“ programą.

XIII SKYRIUS

STATISTINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA

34. Vadovaujantis kasmet rengiamu ŽŪDC statistinės informacijos skelbimo kalendoriumi statistinė informacija skelbiama ŽŪDC interneto svetainėse www.zudc.lt ir www.produktukainos.lt, oficialiajame dvisavaitiniame informaciniame statistiniame leidinyje „Agro RINKA“ ir pusmetiniame statistiniame leidinyje „Lietuvos žemės ūkis: faktai ir skaičiai“.

35. Statistinė informacija teikiama Europos Komisijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai, Valstybės duomenų agentūrai ir kitoms institucijoms taisyklėse nustatyta tvarka.

36. Statistinė informacija teikiama pagal atskiras užklausas Lietuvos Respublikos teisės aktų ir duomenų tvarkytojo nustatyta tvarka.

XIV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

37. Pasikeitus Metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Bulvių, daržovių, grybų, vaisių ir uogų rinkos
statistinio tyrimo metodikos
priedas

(Neatitikčių registravimo žurnalo forma)

NEATITIKČIŲ REGISTRAVIMO ŽURNALAS

Eil. Nr.	Neatiktis			Koregavimo veiksmai			Prevencinis veiksmas	Pastabos
	Trumpas apibūdinimas	Nustaty -mo data	Atsakingo darbuotojo vardas, pavardė	Trumpas apibūdinimas	Atlikimo data	Atsakingo darbuotojo vardas, pavardė		
